

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

П'ЯТА СЕКЦІЯ

**СПРАВА «БОЧАРОВ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF BOCHAROV v. UKRAINE)**

(Заява № 21037/05)

РІШЕННЯ

*4 червня 2011 року до рішення були внесені зміни
відповідно до Правила 81 Регламенту Суду*

СТРАСБУРГ

17 березня 2011 року

ОСТАТОЧНЕ

17/06/2011

*Це рішення є остаточним, але може підлягати редакційним
виправленням.*

У справі «Бочаров проти України»

Європейський суд з прав людини (п'ята секція), засідаючи палатою, до складу якої увійшли:

Дін Шпільманн (*Dean Spielmann*), Голова,

Елізабет Фура (*Elisabet Fura*),

Карел Юнгвірт (*Karel Jungwiert*),

Бошт'ян М. Зупанчич (*Bostjan M. Zupancic*),

Марк Віллігер (*Mark Villiger*),

Ганна Юдківська (*Ganna Yudkivska*),

Ангеліка Нуссбергер (*Angelika Nußberger*), судді,

та Стівен Філіпс (*Stephen Phillips*), заступник Секретаря секції, після обговорення за зачиненими дверима 22 лютого 2011 року постановляє таке рішення, що було ухвалене в той день:

ПРОЦЕДУРА

1. Справу було розпочато за заявою (№ 21037/05), яку 18 квітня 2005 року подав до Суду проти України на підставі статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція) громадянин України пан Євген Юрійович Бочаров (далі — заявник).

2. Заявника, якому було надано правову допомогу, представляв в Суді пан А. П. Бущенко — юрист, який практикує у м. Харкові. Уряд України (далі — Уряд) представляв його Уповноважений — пан Ю. Зайцев з Міністерства юстиції України.

3. 14 грудня 2009 року Голова п'ятої секції вирішив повідомити Уряд про заяву. Суд також вирішив розглядати питання щодо суті та прийнятності заяви одночасно (пункт 1 статті 29 Конвенції).

ФАКТИ**I. ОБСТАВИНИ СПРАВИ**

4. Заявник народився у 1970 році та проживає у м. Харкові.

А. Версія заявника щодо перебігу подій 11 та 12 квітня 2002 року

5. 11 квітня 2002 року після 8 години ранку заявника було заарештовано у нього вдома працівниками Харківського міського управління ГУ МВС у Харківській області (далі — Харківське міське управлін-

ня)¹. Потім працівники міліції відвезли його до лісу, де жорстоко побили, примушуючи зізнатися в тому, що він зберігав зброю та боєприпаси. Згодом працівники міліції доправили заявника до Харківського міського управління², де знову били його, надягали на нього проти-газ з метою спричинення удушення. Після цього заявник зізнався у зберіганні зброї та торгівлі нею.

6. Заявника відвезли додому після 14:00, і міліція провела обшук та вилучення зброї та боєприпасів у його будинку і гаражі.

7. Того самого дня заявника було доправлено до Московського РВ Харківського міського управління ГУ МВС у Харківській області (далі — Московський районний відділ), де його попросили підписати декілька документів, включаючи документ, який зазначав, що він не має жодних скарг на працівників міліції.

8. 12 квітня 2002 року о 18:00 заявника було звільнено.

В. Версія Уряду щодо перебігу подій 11 та 12 квітня 2002 року

9. 11 квітня 2002 року працівники Управління карного розшуку Харківського міського управління³ викликали заявника для допиту. Заявник прибув до Харківського міського управління⁴ і його було допитано. Того ж дня працівники міліції провели вилучення боєприпасів у місці проживання заявника та у його гаражі. Після вилучення працівники міліції доправили заявника до Московського районного відділу. Того ж дня його було звільнено, а ввечері затримано за підозрою у зберіганні наркотичних засобів та доправлено до районного відділу міліції. Стосовно заявника було складено протокол про адміністративне правопорушення.

10. 12 квітня 2002 року працівники Московського районного відділу⁵ вивезли заявника за межі міста і там заявник вказав місце, де зберігалась решта боєприпасів. У той же день о 17:00 заявника звільнили. Щодо нього було порушено кримінальну справу за обвинуваченням у зберіганні боєприпасів.

С. Подальші події

11. Після звільнення заявник пішов додому, де відчув себе зле. Приблизно о 20:00 того ж дня швидка допомога відвезла його до лікарні.

¹ 14 червня 2011 року було внесено зміни: в дужках українською мовою зазначено «Харківське міське управління Головного Управління Міністерства внутрішніх справ в Харківській області».

² 14 червня 2011 року було внесено зміни: слово «обласне» замінено на «міське».

³ 14 червня 2011 року було внесено зміни: слово «обласне» замінено на «міське».

⁴ 14 червня 2011 року було внесено зміни: слово «обласне» замінено на «міське».

⁵ 14 червня 2011 року було внесено зміни: в дужках українською мовою зазначено «Московський районний відділ Харківського міського управління Головного Управління Міністерства внутрішніх справ в Харківській області».

Заявник сказав лікарям, що зазнав жорстокого поводження з боку працівників міліції. При госпіталізації йому було діагностовано закриту травму голови, ушкодження грудної клітини, переломи ребер, синці на задній частині голови, струс мозку, ушкодження нирок та пост-травматичну пневмонію. За твердженнями заявника, лікарі не повідомили про усі його ушкодження, а лише про найбільш серйозні.

12. 18 квітня 2002 року заявник подав до прокуратури Харківської області (далі — обласна прокуратура) належним чином оформлену скаргу на жорстоке поводження з боку трьох працівників Харківського міського управління¹ — панів О. В. С., Д. М. С. та Д. Н. С.

13. 23 квітня 2002 року скарга заявника була перенаправлена до прокуратури Московського району (далі — районна прокуратура).

14. 4 травня 2002 заявника було виписано з лікарні, після чого він звернувся із клопотанням про огляд судово-медичним експертом і отримав направлення від прокурора, що здійснював перевірку.

15. 7 травня 2002 року після запиту заявника районна прокуратура повідомила йому про те, що нею перевіряється законність його затримання у Московському районному відділі і про те, що його скаргу було надіслано до прокуратури міста Харкова² (далі — міська прокуратура) для розслідування дій Харківського міського управління³.

16. 17 червня 2002 року міська прокуратура⁴ відмовила у порушенні кримінальної справи щодо працівників міліції Харківського міського управління⁵, обґрунтовуючи таку відмову відсутністю доказів вчинення злочину.

17. 15 серпня 2002 року судово-медичний експерт надав свій висновок про те, що заявник зазнав тілесних ушкоджень легкого та середнього ступеня тяжкості, включаючи струс мозку та ушкодження грудної клітки та нирок.

18. 20 серпня 2002 року міська прокуратура⁶ порушила кримінальну справу за фактом завдання заявникові тілесних ушкоджень середнього ступеня тяжкості. Міська прокуратура⁷ відзначила, що незважаючи на відмову в порушенні кримінальної справи щодо працівників міліції Харківського міського управління⁸, результати судово-медичної екс-

¹ 14 червня 2011 року було внесено зміни: слово «обласне» замінено на «міське».

² 14 червня 2011 року було внесено зміни: фраза «прокуратура Харківської області (обласна прокуратура)» замінена

³ 14 червня 2011 року було внесено зміни: слово «обласне» замінено на «міське».

⁴ 14 червня 2011 року було внесено зміни: фраза «обласна прокуратура» замінена

⁵ 14 червня 2011 року було внесено зміни: слово «обласне» замінено на «міське».

⁶ 14 червня 2011 року було внесено зміни: фраза «обласна прокуратура» замінена

⁷ 14 червня 2011 року було внесено зміни: фраза «обласна прокуратура» замінена

⁸ 14 червня 2011 року було внесено зміни: слово «обласне» замінено на «міське».

пертизи вимагають проведення перевірки щодо завдання заявникові тілесних ушкоджень.

19. У жовтні 2002 року було допитано двох працівників Московського районного відділу міліції та двох понятих, які були присутніми при вилученні боєприпасів 11 квітня 2002 року. Вони усі заперечували, що бачили будь-яке насильство щодо заявника або що він зазнав будь-яких ушкоджень.

20. 2 грудня 2002 року обласна прокуратура скасувала постанову від 17 червня 2002 року та наказала провести додаткову перевірку скарг заявника. Обласна прокуратура зауважила, що заявник неодноразово зазначав, що ушкодження були завдані йому працівниками Харківського міського управління¹ О. В. С., Д. М. С. та Д. Н. С., а не працівниками Московського районного відділу міліції. Також було зазначено про отримання інформації про можливу причетність Харківського міського управління² до злочину та про те, що у справі було проведено не всі необхідні слідчі дії.

21. За скаргою заявника Харківське міське управління³ також провело внутрішню перевірку і в січні 2003 року заявника було повідомлено, що двох працівників міліції звільнено, а до одного працівника застосовано дисциплінарне стягнення. Пізніше звільнених працівників міліції було поновлено на посадах згідно з рішенням суду.

22. 4 та 10 січня 2003 року слідчий допитав двох працівників Харківського міського управління⁴, О. В. С. та Д. М. С., які заперечили твердження заявника щодо жорстокого поводження.

23. 27 січня 2003 року за клопотанням заявника слідчий призначив судово-медичну експертизу, яку було проведено 4 березня 2003 року. Згідно з її висновком попередній діагноз було поставлено на основі скарг заявника і він не підкріплювався жодними доказами. Тому єдиним ушкодженням, яке не піддавалося сумніву, був синець на грудній клітині заявника, що міг кваліфікуватися як легке тілесне ушкодження.

24. 7, 16 та 28 травня 2003 року працівників Харківського міського управління⁵ О. В. С., Д. М. С. та Д. Н. С. було допитано, а 21 та 28 травня 2003 року проведено очну ставку між цими працівниками та заявником. Вони заперечували факт будь-якого жорстокого поводження із заявником.

25. 23, 26 та 27 травня 2003 року було допитано трьох інших осіб, що були присутні 11 квітня 2002 року під час вилучення у заявника

¹ 14 червня 2011 року було внесено зміни: слово «обласне» замінено на «міське».

² 14 червня 2011 року було внесено зміни: слово «обласне» замінено на «міське».

³ 14 червня 2011 року було внесено зміни: слово «обласне» замінено на «міське».

⁴ 14 червня 2011 року було внесено зміни: слово «обласне» замінено на «міське».

⁵ 14 червня 2011 року було внесено зміни: слово «обласне» замінено на «міське».

боєприпасів. Вони засвідчили, що не бачили, щоб заявникові завдавалися будь-які тілесні ушкодження і що не чули від нього жодних скарг.

26. 2 червня 2003 року слідчий закрив кримінальну справу у зв'язку з відсутністю події злочину. 25 червня 2003 року рішення було скасовано обласною прокуратурою.

27. 4 вересня 2003 року слідчий допитав пані Ч., сусідку заявника, яка 11 квітня 2002 року бачила його разом з працівниками міліції біля входу до його будинку. Вона не бачила на заявникові жодних слідів тілесних ушкоджень.

28. 26 вересня 2003 року слідчий призначив нову судово-медичну експертизу, яку було проведено між 9 жовтня 2003 року та 20 лютого 2004 року групою фахівців Головного бюро судово-медичної експертизи. Експерти дійшли висновку, що медичний діагноз ґрунтувався на скаргах заявника та не підкріплювався іншими медичними доказами, а тому мав бути виключений як недостовірний. Крім того, симптоми, прийняті як прояв струсу мозку, могли мати інше пояснення. Вони дійшли висновку, що заявник не отримав тілесних ушкоджень середнього ступеню тяжкості, як вказувалося у зазначеному першому акті, а, швидше, легких тілесних ушкоджень, а саме — синець на грудній клітині.

29. 11 травня 2004 року слідчий виніс постанову про закриття кримінальної справи у зв'язку з відсутністю доказів вчинення злочину, відсутністю події та складу злочину. Постанова ґрунтувалась як на показаннях свідків, які бачили заявника 11 квітня 2002 року та не помітили у заявника будь-яких ушкоджень, так і на результатах судово-медичних експертиз від 4 березня 2003 року та 20 лютого 2004 року, які спростовували попередні медичні висновки стосовно існування у заявника ушкоджень після подій 11 квітня 2002 року.

30. 14 липня 2004 року заявник оскаржив постанову від 11 травня 2004 року до Московського районного суду м. Харкова.

31. За словами заявника, суд отримав від районної прокуратури матеріали справи лише у лютому 2005 року. Це був перший раз, коли він мав змогу ознайомитися з ними, оскільки усі його попередні клопотання з цього питання було відхилено.

32. 8 квітня 2005 року Московський районний суд скасував постанову від 11 травня 2004 року та надав прокуратурі вказівку відновити досудове слідство. Серед іншого суд встановив, що версія заявника щодо перебігу подій не була розглянута і що не була встановлена хронологія подій 11 квітня 2002 року, незважаючи на розбіжності між свідченнями заявника та працівників міліції.

33. 13 вересня 2007 року прокуратура вирішила передати справу до органів міліції для подальшого розслідування, беручи до уваги те,

що справи про нанесення тілесних ушкоджень входять до їхньої підслідності.

34. 30 листопада 2007 року слідчий Московського районного відділу міліції виніс постанову про закриття кримінальної справи у зв'язку з відсутністю складу злочину. Він зауважив, що жоден зі свідків не підтвердив існування у заявника ушкоджень 11 та 12 квітня 2002 року і що судово-медична експертиза від 20 лютого 2004 року не підтвердила попередніх висновків щодо ушкоджень заявника за винятком синця на грудях, який може кваліфікуватися лише як легке тілесне ушкодження.

35. За твердженнями Уряду постанова від 30 листопада 2007 року була надіслана заявникові того ж дня і заявник не оскаржував її. Заявник заперечив, що він отримав копію зазначеної вище постанови.

II. ВІДПОВІДНЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО

36. Відповідне національне законодавство наведене у рішенні від 24 червня 2010 року у справі «*Олексій Михайлович Захаркін проти України*» (*Oleksiy Mykhaylovych Zakharkin v. Ukraine*, заява № 1727/04, пункти 38–41 та 45–46).

ПРАВО

I. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ СТАТТІ 3 КОНВЕНЦІЇ

37. Заявник скаржився на жорстоке поводження з боку працівників міліції і на те, що таке жорстоке поводження не було розслідувано належним чином. Він посилався на статі 3 та 13 Конвенції. Суд, будучи головним у наданні юридичної кваліфікації фактам справи, вирішив розглянути ці скарги за статтею 3 Конвенції, яка є відповідним положенням і передбачає таке:

«Нікого не може бути піддано катуванню або нелюдському чи такому, що принижує гідність, поводженню або покаранню».

A. Прийнятність

38. Уряд стверджував, що заявник не використав усі національні засоби юридичного захисту. Він стверджував, що заявник міг оскаржити постанову слідчого Московської районної міліції від 30 листопада 2007 року згідно з частиною 5 статті 236 Кримінально-процесуального кодексу України, але він цього не зробив.

39. Заявник стверджував, що його не було повідомлено про постанову від 30 листопада 2007 року, а тому він не міг оскаржити її.

40. Суд відзначає, що заперечення Уряду тісно пов'язане з суттю скарги заявника за статтею 3 Конвенції, тому він приєднує його розгляд до розгляду суті справи.

41. Суд відзначає, що заява не є явно необґрунтованою у розумінні пункту 3 статті 35 Конвенції, що вона не є неприйнятною з будь-яких інших підстав. Тому вона має бути визнана прийнятною.

В. Суть

1. Стверджуване жорстоке поводження з боку працівників міліції

42. Заявник стверджував, що після перебування під вартою в міліції він потрапив до лікарні із тілесними ушкодженнями, які були настільки серйозними, що призвели до лікування його в стаціонарі протягом тривалого часу. Заявник також доводив, що його твердження про погане поводження підтверджувалося іншими доказами, зокрема: (i) непоясненим проміжком часу у шість годин між його затриманням працівниками міліції і обшуком його власності; та (ii) підозрілим адміністративним затриманням того ж дня у зв'язку з незаконним зберіганням наркотичних засобів.

43. Уряд зазначив, що не було жодних доказів того, що заявник взагалі зазнав жорстокого поводження, більш того, що він зазнав жорстокого поводження з боку працівників міліції. Уряд зазначив, що призначена слідчим судово-медична експертиза не підтвердила первісні висновки стосовно ступеня тяжкості та обсягів ушкоджень заявника. Також особи, які або брали участь у слідчих діях або були їх свідками, не підтвердили того, що 11 та 12 квітня 2002 року заявник зазнав будь-яких ушкоджень.

44. Як неодноразово зазначав Суд, стаття 3 Конвенції втілює в собі одну з найбільш основоположних цінностей демократичного суспільства. Навіть за найскладніших обставин, таких як боротьба з тероризмом та організованою злочинністю, Конвенція категорично забороняє будь-яке катування або нелюдське поводження чи таке, що принижує людську гідність, поводження або покарання (див. рішення у справах «Сельмуні проти Франції» (*Selmouni v. France*) [ВП], заява № 25803/94, п. 95, ECHR 1999?V, та «Асьонов та інші проти Болгарії» (*Assenov and Others v. Bulgaria*) від 28 жовтня 1998 року, п. 93, *Reports of Judgments and Decisions* 1998-VIII).

45. Суд при оцінці доказів керується критерієм доведення «поза розумним сумнівом» (див. рішення від 18 січня 1978 року у справі «Ірландія проти Сполученого Королівства» (*Ireland v. the United Kingdom*), Series A № 25, сс. 64–65, п. 161). Проте таке доведення може впли-

вати зі співіснування достатньо вагомих, чітких і узгоджених між собою висновків або подібних неспростованих презумпцій щодо фактів (див. рішення у справі «Салман проти Туреччини» (*Salman v. Turkey*) [ВП], заява № 21986/93, п. 100, ECHR 2000-VII).

46. Звертаючись до обставин цієї справи, Суд відзначає, що заявника було госпіталізовано через кілька годин після його звільнення з-під варти у Московському районному відділі міліції і він проходив лікування в стаціонарі тривалістю більше двадцяти днів. Ступінь тяжкості тілесних ушкоджень, встановлених медичною експертизою заявника, проведеною незабаром після його звільнення (див. пункт 11 вище), вказує на те, що ушкодження заявника були достатньо серйозними для того, щоб становити нелюдське та таке, що принижує гідність, поводження, заборонене статтею 3 Конвенції.

47. Стосовно аргументу Уряду про те, що жоден зі свідків не підтвердив наявність у заявника ушкоджень, Суд не вбачає підстав для надання такої великої ваги цьому доказові, виходячи з того, що для нефахівців, які перебували там з іншою метою, було б важко побачити ушкодження, характер та розташування яких робили їх чи то візуально непомітними ззовні, чи то закритими одягом відповідно до погоди середини квітня. Що стосується додаткової судово-медичної експертизи, що ставила під сумнів значну частину висновків первісних медичних оглядів (див. пункти 23 та 28 вище), слід відзначити те, що деякі з ушкоджень залишилися непооясненими. Крім того, додаткова експертиза була проведена набагато пізніше і не заперечила попередні результати, а, швидше, піддала сумніву їхню достовірність, виходячи з можливих альтернативних пояснень скаргам заявника щодо стану здоров'я, зробленим безпосередньо після його звільнення. Тим не менш, первісні результати, окрім того, що вони ґрунтувалися на безпосередньому огляді заявника, на противагу пізнішій експертизі, що ґрунтувалася на документах, підтверджувалися відповідними твердженнями заявника про жорстоке поводження та підозрілими обставинами його затримання міліцією та взяття під варту 11 та 12 квітня 2002 року. Більш того, з тверджень сторін та наданих документів не вбачається, що слідчим було допитано хоча б когось з медичних працівників, які оглядали заявника 12 квітня 2002 року.

48. Суд нагадує, що держава несе відповідальність за благополуччя осіб, що тримаються під вартою, і що державні органи зобов'язані захищати таких осіб. З огляду на обов'язок державних органів нести відповідальність за ушкодження, спричинені особам, що перебувають під контролем держави, Суд вважає, що неспроможність встановити та покарати осіб, винних у насильницькому злочині щодо затриманих, як у цій справі, не звільняє державу від її обов'язку згідно з Конвенцією (див., *mutatis mutandis*, рішення у справах «Есен проти Туреччини» (*Esen v. Turkey*), заява № 29484/95, п. 28, від 22 липня 2003 року;

«*Яз проти Туреччини*», (*Yaz v. Turkey*) заява № 29485/95, п. 30, від 22 липня 2003 року, та «*Айше Тене проти Туреччини*» (*Ayşe Tene v. Turkey*), заява № 29422/95, від 22 липня 2003 року).

49. У світлі викладеного вище, слід вважати, що заявник зазнав ушкоджень внаслідок нелюдського та такого, що принижує гідність, поводження згідно з Конвенцією, відповідальність за що має нести Уряд.

50. Суд доходить висновку, що у цьому відношенні було порушення статті 3 Конвенції.

2. Стверджуване непроведення ефективного розслідування

51. Заявник стверджував, що розслідування не було незалежним. Він також скаржився на те, що не було вжито жодних невідкладних заходів для перевірки його тверджень, хоча він повідомив медичних працівників про причини ушкоджень одразу після його госпіталізації до лікарні 12 квітня 2002 року, і, незважаючи на те, що 18 квітня 2002 року він подав до прокуратури Харківської області скаргу жорстоке поводження з боку працівників міліції, жодних конструктивних слідчих заходів, принаймні до 10 травня 2002 року, коли його уперше було допитано слідчим, вжито не було. Важливо зазначити, що слідчий не проявив ініціативи та не призначив судово-медичну експертизу заявника. Державні органи обмежилися наданням йому листа-направлення для проходження судово-медичної експертизи, а заявник, перебуваючи в лікарні до 14 травня 2002 року, не міг пройти таку експертизу.

52. Заявник також зазначив, що до 2 грудня 2002 року слідчий перевіряв можливе жорстоке поводження з ним з боку працівників Московського районного відділу, хоча у своїй скарзі від 12 квітня 2002 року він чітко вказав, що зазнав жорстокого поводження з боку працівників Харківського міського управління¹. Лише 2 грудня, після спливу більш ніж семи місяців слідчий погодився з тим, що потрібно розслідувати причетність працівників міського управління.

53. Заявник також зазначав, що його не було належним чином поінформовано про хід слідства і що недоліки його були підтверджені на національному рівні, з огляду на неодноразове призначення додаткового розслідування.

54. Уряд стверджував, що не було встановлено отримання заявником тілесних ушкоджень, про які він стверджував, і що його твердження про жорстоке поводження було належним чином розслідувано відповідними національними органами.

¹ 14 червня 2011 року було внесено зміни: слово «обласне» замінено на «міське».

55. Суд нагадує, що коли особа висуває небезпідставну скаргу на жорстоке поводження з нею з боку працівників міліції або інших представників держави, яке було таким, що порушує статтю 3 Конвенції, це положення, взяте у поєднанні із загальним обов'язком держави за статтею 1 Конвенції «гарантувати кожному, хто перебуває під [її] юрисдикцією, права і свободи, визначені в... Конвенції», за своїм змістом вимагає проведення ефективного офіційного розслідування. Що стосується розслідування згідно зі статтею 2 Конвенції, таке розслідування має бути спроможним привести до встановлення та покарання винних осіб. В іншому випадку загальна юридична заборона катування та нелюдського і такого, що принижує людську гідність, поводження та покарання була б неефективною на практиці, і в деяких випадках представникам держави було б можливо фактично безкарно порушувати права тих, хто перебуває під їхнім контролем (див., серед інших джерел, рішення у справі «*Лабіта проти Італії*» (*Labita v. Italy*) [ВП], заява № 26772/95, п. 131, ECHR 2000-IV).

56. Розслідування серйозних тверджень про жорстоке поводження має бути ретельним. Це означає, що державні органи завжди повинні добросовісно намагатись з'ясувати, що трапилось, і не покладатися на поспішні та необґрунтовані висновки для закриття кримінальної справи або використовувати такі висновки як підставу для своїх рішень (див. вищезазначене рішення у справі «*Асьонов та інші проти Болгарії*» (*Assenov and Others v. Bulgaria*), пп. 103 et seq.). Вони повинні вживати усіх розумних і доступних їм заходів для забезпечення збирання доказів, що стосуються події, включаючи, *inter alia*, показання свідків та висновки судових експертиз (див. рішення у справах «*Танрікулу проти Туреччини*» (*Tanrikulu v. Turkey*) [ВП], заява № 23763/94, пп. 104 et seq., ECHR 1999-IV, та «*Гюль проти Туреччини*» (*Gul v. Turkey*), заява № 22676/93, п. 89, від 14 грудня 2000 року). Будь-який недолік розслідування, що стає на заваді встановленню причин тілесних ушкоджень та винних осіб, є загрозою недотримання цього стандарту.

57. За обставин цієї справи Суд зазначає, що затримки забезпечення медичних доказів та просування розслідування, на які було вказано заявником, вплинули на ефективність розслідування. Зокрема, незважаючи на чітко сформульовані скарги заявника, розслідування здійснювалось щодо іншого підрозділу міліції, працівники, вказані заявником як особи, що вчинили злочин, були допитані майже через дев'ять місяців після стверджуваного побиття, а очна ставка між ними та заявником була проведена більш ніж через рік після подій. Суд також зазначає, що, незважаючи на точність діагнозів заявника, що мали відігравати ключову роль у процесі розслідування, із матеріалів справи не вбачається, що будь-хто з медичних працівників, які оглядали заявника незабаром після звільнення, був допитаний. Більш того, деякі з недоліків розслідування були підтверджені національними органами влади,

які повертали справу для додаткового розслідування (див. пункти 20 та 32 вище).

58. Суд також зазначає, що кримінальну справу було передано для здійснення подальшого розслідування до районного відділу міліції, який, на думку Суду, не міг провести незалежне розслідування щодо дій його безпосередніх керівників з обласного управління.

59. Стосовно заперечення Уряду Суд вважає, що його слід відхилити, оскільки заявник вжив належних кроків на національному рівні для того, щоб довести свої скарги до уваги національних органів влади.

60. У світлі зазначених вище серйозних недоліків, Суд вважає, що національні органи не виконали свого зобов'язання щодо розслідування скарги заявника на жорстоке поводження. Відповідно за цим пунктом також було порушення статті 3 Конвенції.

II. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

61. Стаття 41 Конвенції передбачає:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливую сатисфакцію».

A. Шкода

62. Заявник вимагав 30 000 євро відшкодування моральної шкоди.

63. Уряд вважав суму необґрунтованою та надмірною.

64. Суд, здійснюючи оцінку на засадах справедливості, як це вимагається статтею 41 Конвенції, присуджує заявникові 10 000 євро відшкодування моральної шкоди.

B. Судові та інші витрати

65. Заявник також вимагав 7952 євро компенсації судових витрат, понесених у національних судах та у Суді.

66. Уряд зауважив, що заявник отримав від Суду юридичну допомогу та заявив, що вимога компенсації судових витрат через це має бути відхилена.

67. Відповідно до практики Суду заявник має право на компенсацію судових та інших витрат, якщо буде доведено, що такі витрати були фактичними і неминучими, а їх розмір — обґрунтованим. У даній справі з огляду на наявні документи Суд вважає за належне присудити 5000 євро компенсації витрат за усіма пунктами.

С. Пеня

68. Суд вважає за належне призначити пеню виходячи з розміру граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, до якої має бути додано три відсоткових пункти.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Приєднує* попереднє заперечення Уряду до розгляду по суті та відхиляє його після розгляду по суті.

2. *Оголошує* заяву прийнятною.

3. *Постановляє*, що було порушення статті 3 Конвенції у зв'язку з жорстоким поведженням із заявником.

4. *Постановляє*, що було порушення статті 3 Конвенції у зв'язку з відсутністю ефективного розслідування за твердженнями заявника про жорстоке поведження.

5. *Постановляє*, що:

(a) протягом трьох місяців від дня, коли це рішення набуде статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач має виплатити заявникові 10 000 (десять тисяч) євро відшкодування моральної шкоди разом з будь-якими податками, які можуть нараховуватись¹, та 5000 (п'ять тисяч) євро компенсації судових витрат разом з будь-якими податками, які можуть нараховуватись заявнику²; ці суми мають бути конвертовані в українські гривні за курсом на день здійснення платежу;

(b) зі спливом зазначеного тримісячного строку і до остаточного розрахунку на ці суми нараховуватиметься простий відсоток (simple interest) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткових пункти.

6. *Відхиляє* решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції.

¹ 14 червня 2011 року було внесено зміни: слово «заявнику» видалено.

² 14 червня 2011 року було внесено зміни: додано фразу «разом з будь-якими податками, які можуть стягуватись із заявника».

Учинено англійською мовою та повідомлено письмово 17 березня 2011 року відповідно до пунктів 2 та 3 правила 77 Регламенту Суду.

Стівен ФІЛЛІПС
(Stephen Phillips)
Заступник Секретаря

Дін ШПІЛЬМАНН
(Dean Spielmann)
Голова